

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2015

762/2015

Laki

vakuutusoikeuslain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusoikeuslain (132/2003) 2, 4—6, 8, 10, 11, 13, 16 ja 18 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laissa 569/2015, 4 ja 5 § osaksi laeissa 1207/2003 ja
569/2015, 8 § osaksi laissa 618/2011, 10 § osaksi laeissa 384/2007 ja 569/2015, 11 § osaksi
laissa 1228/2004 ja 13 § laissa 569/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a, 10 a ja 10 b § seuraavasti:

2 §

Jäsenet

Vakuutusoikeudessa on ylituomari sekä muina lakimiesjäseninä vakuutusoikeustuomareita. Lakimiesjäsenenä voi olla myös esittelijä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Vakuutusoikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa vakuutusoikeuden ylituomari.

Vakuutusoikeudessa on ylilääkäri, joka toimii päätoimisena lääkärijäsenenä. Lääkärijäsenenä toimimisen lisäksi ylilääkäri suunnittelee ja kehittää vakuutusoikeuden lääketieteellistä arviointimenettelyä sekä huolehtii lääkärijäsenten töiden yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä sekä työskentelyn tuloksellisuudesta. Hänen tulee myös valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta lääkärijäsenten osalta.

Vakuutusoikeudessa on lisäksi sivutoimisia lääkärijäseniä, sivutoimisia työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä sekä sivutoimisia sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä.

2 a §

Vakuutusoikeuden asiantuntijalääkärit

Vakuutusoikeudessa on asiantuntijalääkäreitä, joilta vakuutusoikeus pyytää tarvittaessa asiantuntijalausunnon.

4 §

Lääkärijäsenten ja asiantuntijalääkäreiden kelpoisuus ja määrääminen

Lääkärijäsenen ja asiantuntijalääkärin tulee olla laillistettu lääkäri. Lääkärijäsenellä ja asiantuntijalääkäriellä tulee olla suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Valtioneuvosto määrää vakuutusoikeuteen ylilääkärin sekä riittävän määrän sivutoimisia lääkärijäseniä ja asiantuntijalääkäreitä oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan. Lääkärijäsenet määrätään kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisiän.

Vakuutusosoikeus julistaa lääkärijäsenen ja asiantuntijalääkärin tehtävät haettaviksi. Vakuutusosoikeus voi hankkia hakijoista lausunnon tai muuta selvitystä sekä kuulla tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriötä ennen kuin se antaa oikeusministeriölle perustellun ehdotuksen siitä, ketkä hakijoista olisi määrättävä tehtäviin.

Lääkärijäseneksi tai asiantuntijalääkäriksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä ja sen kestäessä annettava vakuutusosoikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

5 §

Muiden sivutoimisten jäsenten määrääminen

Valtioneuvosto määrää vakuutusosoikeuteen riittävän määrän työoloja tai yritystoimintaa tuntevia sekä sotilasvamma-asioita tuntevia sivutoimisia jäseniä sekä heidän varajäseniään oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisikänsä. Tässä tarkoitettujen sivutoimisten jäsenien ja heidän varajäseniensä tulee määrätä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen kielen taitoisia että ruotsin kielen taitoisia henkilöitä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen sivutoimisten jäsenten ja varajäsenten määräämistä varten tehdään ehdotukset oikeusministeriölle siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään. Ehdotuksia tekevien tahojen ehdokasasettelua koskevan tehtävän hoitamiseen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kussakin ehdotuksessa tulee olla vähintään kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan.

Sivutoimiset jäsenet ja heidän varajäsenensä määrätään, vaikka ehdotusta heidän määräämisekseen ei ole tehty valtioneuvoston asettamassa määräajassa tai ehdotus on tehty puutteellisena, jos ehdotusta ei pyynnöstä huolimatta ole tehty tai täydennetty. Oikeusministeriö voi pyytää uuden ehdotuksen, jos ehdokkaat eivät täytä yleisiä virkaniimitysperusteita.

Vakuutusosoikeuden sivutoimiseksi jäseneksi tai varajäseneksi esitettävän on ennen

tehtävään määräämistä ja sen kestäessä annettava vakuutusosoikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

6 §

Paikan vapautuminen ja eroamisikä

Jos ylilääkärin, sivutoimisen lääkärijäsenen tai muun sivutoimisen jäsenen taikka vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkärin paikka vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Ylilääkärin, sivutoimisen lääkärijäsenen ja muun sivutoimisen jäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarin viran haltijoiden oikeudesta pysyä virassaan säädetään.

Ylilääkäri, sivutoiminen lääkärijäsen ja muu sivutoiminen jäsen, lukuun ottamatta sotilastapaturma-asioita ja sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä, on velvollinen eroamaan täyttäessään 68 vuotta.

8 §

Esittelijät

Vakuutusosoikeuden esittelijöitä ovat kansliapäällikkö, asessori ja vakuutusosoikeussihteeri.

Myös vakuutusosoikeustuomari voi toimia asian esittelijänä. Vakuutusosoikeus voi määrätä esittelijäksi myös muun virkamiehen, jolla on siihen soveltuva korkeakoulututkinto.

Kelpoisuusvaatimuksena kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosoikeussihteerin virkaan on oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosoikeussihteerin nimittää vakuutusosoikeuden yli-tuomari.

10 §

Vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpano ja istunnon järjestäminen

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä istunnossa kokoonpanossa, jossa on puheen-

johtajana vakuutusosoikeuden ylituomari tai vakuutusosoikeustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä. Asian käsittelyyn osallistuu yhden lakimiesjäsenen sijasta lääkärijäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten osallistumisesta asian käsittelyyn säädetään 11 ja 12 §:ssä. Muusta toimenpiteestä kuin lopullisesta pääasiantarkkaisuudesta vakuutusosoikeus voi päättää ilman sivutoimisia jäseniä.

Asia voidaan ratkaista myös istuntoa järjestämättä sen jälkeen, kun kaikki ratkaisukokouksen jäsenet ovat asiakirjoihin perehdyttyään olleet asiasta yksimielisiä ja hyväksyneet päätösluonnoksen perusteluineen merkinnällään eikä yksikään jäsen ole esittänyt istunnon järjestämistä. Ratkaisukokouksen puheenjohtajan on luettuaan ratkaisukokouksen muiden jäsenten kannanotot vahvistettava omalla merkinnällään asia joko istunnossa käsiteltäväksi tai yksimielisyyden vallitessa ilman istuntoa ratkaistavaksi.

Vakuutusosoikeuden ratkaisukokoukseen asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta vakuutusosoikeudessa, säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007).

10 a §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

Vakuutusosoikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmi- tai viisijäsenisen kokouksen käyttämistä ja ratkaisutapana on asia, jossa on kysymys:

- 1) vakuutusosoikeudessa vireille tulleen ja sen toimivaltaan kuulumattoman asian jättämisestä tutkimatta;
- 2) muutoksenhakuajan jälkeen tulleen asian jättämisestä tutkimatta;
- 3) uuden selvityksen johdosta etuuslaitokselle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta;
- 4) ulosmittausta koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta;
- 5) täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta; tai

6) asiasta, jossa valitus, hakemus tai asiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaisuudessaan, ja tällaiseen asiaan liittyvästä vaatimuksesta.

Asia ratkaistaan esittelystä. Yhden jäsenen kokouksessa jäsenenä on ylituomari tai vakuutusosoikeustuomari.

10 b §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus kaksijäsenisenä

Vakuutusosoikeus on päätösvaltainen kaksijäsenisessä kokouksessa, jossa on lainoppinut jäsen ja lääkärijäsen, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokouksen käyttämistä. Edellytyksenä on, että ratkaistavana on muutoksenhakuasia, jossa on kysymys Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemasta muusta kuin työkyvyttömyyseläkeasiasta, työterveyshuollon korvausta koskevasta asiasta tai kuntoutusetuutta koskevasta asiasta ja jossa lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Asia ratkaistaan esittelystä. Kahden jäsenen kokouksessa lainoppineena jäsenenä on ylituomari tai vakuutusosoikeustuomari.

Kaksijäsenisessä kokouksessa käsiteltävä asia on siirrettävä kolmijäsenisen kokouksen ratkaistavaksi, jos jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä.

11 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevat jäsenet

Vakuutusosoikeudessa osallistuu tässä pykälässä tarkoitettujen asioiden käsittelyyn kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä. Heidät ja heidän varajäsenensä määrätään:

- 1) edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys:
 - a) yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien työeläkeasioista;
 - b) tapaturmavakuutusasioista; tai
 - c) työttömyyspäivärahasta, työmarkkinatuesta, työvoimapolitiisesta koulutustuesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutustuesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta,

palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;

2) kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja kunnan virkamiehiä ja työntekijöitä edustavien pääsopijajärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys kunnan palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;

3) valtion työmarkkinalaitoksen ja valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys valtion palveluksessa tai siihen rinnastettavassa palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;

4) edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys yrittäjien ansioeläkeasioista;

5) edustavimpien maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys maatalousyrittäjien ja maatalousyrittäjien tehtäviin rinnastettavissa tehtävissä toimineiden ansioeläkeasioista tai tapaturmavakuutusasioista; ja

6) puolustusministeriön ja edustavimpien korvauksensaajien oloja tuntevien järjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys sotilastapaturma-asioista.

Edellä 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa asioissa käsittelyyn osallistuvista, mainitussa momentissa tarkoitetuista jäsenistä toisen tulee olla työnantajatahon ja toisen työntekijätahon ehdotuksesta määrätty jäsen.

13 §

Vahvennettu istunto ja täysistunto

Jos lainkäyttöasian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaisulla saattaa olla periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta tai asia on muutoin laajakantoinen taikka jos ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, ylituomari tai osaston johtaja voi siirtää asian tai siihen kuuluvan kysymyksen vahvennettuun istuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari tai osaston johtaja sekä muina jäseninä asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat vakuutusoikeustuomarit. Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Ylituomari voi 1 momentissa säädetyin edellytyksin siirtää lainkäyttöasian tai siihen kuuluvan kysymyksen täysistuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari sekä muina jäseninä vakuutusoikeuden vakinaiset vakuutusoikeustuomarit ja asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet. Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

16 §

Asian käsittely vakuutusoikeudessa

Asian käsittelyssä vakuutusoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä.

Yksityisellä asianosaisella on oikeus pyytää suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusoikeudessa. Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimitamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusoikeudessa.

Vakuutusoikeus voi jättää kirjallisen tai suullisen selvityksen huomioon ottamatta, jos selvitys saapuu vakuutusoikeuteen asian ratkaisupäivänä tai sen jälkeen. Tällaista selvitystä ei sisällytetä oikeudenkäyntiaineistoon.

Vakuutusoikeuden tulee asian tultua viireille vakuutusoikeudessa antaa muutoksenhakijalle ilmoitus asian viireilletulosta, arvio käsittelyajasta, tiedot kirjallisen ja suullisen selvityksen huomioon ottamisesta asian käsittelyssä sekä ohjeet mahdollisen lisäselvityksen toimittamiseksi.

18 §

Päätöksen poistaminen

Vakuutusoikeus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Menettelystä päätöksen poistamisessa on muuten voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään valituksesta.

Päätöksen poistamista koskeva hakemus-

asia ratkaistaan vakuutusosoikeuden kolmijäsenisessä kokoonpanossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään päätöksen poistamisesta, vakuutusosoikeus voi vireillä olevan asian ratkaisemisen yhteydessä poistaa siihen liittyvän päätöksen ilman hakemusta tai esitystä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2016.

Tämän lain voimaan tullessa vakuutusosoikeudessa toimivan lääkäriarajäsenen nimikkeeseen ja toimivaltaan sovelletaan 2 a §:ää.

Jos vakuutusosoikeuden lääkäriarajäsenen tai lääkäriarajäsenen tehtävä on tullut avoimeksi ennen tämän lain voimaantuloa, nou-

detaan tehtävän täyttämiseksi tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä määräämismenettelystä.

Vakuutusosoikeuden ylilääkäri, sivutoiminen lääkäriarajäsen ja muu sivutoiminen jäsen sekä vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkäri on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Jos asia on siirretty täysistuntoon ennen tämän lain voimaantuloa, noudetaan täysistunnon kokoonpanoon tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siitä huolimatta, että täysistunto pidettäisiin tämän lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2015

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Oikeus- ja työministeri *Jari Lindström*